

PWYLLGOR:	PWYLLGOR TRWYDDEDU CYFFREDINOL
DYDDIAD:	12 RHAGFYR 2016
TEITL:	TRWYDDEDU TACSIS A DEDDF MEWNFUDO 2016
PWRPAS:	ER GWYBODAETH
AWDUR:	PENNAETH GWASANAETHAU RHEOLEIDDIO

CEFNDIR

1. Mae Deddf Mewnfudo 2016 (Deddf 2016) yn diwygio cyfundrefnau trwyddedu presennol yn y DU i geisio atal gweithio anghyfreithlon yn y sector trwyddedu tacsis/cerbydau hurio preifat a cherbydau hacni. O 1 Rhagfyr 2016, bydd darpariaethau perthnasol Deddf 2016 yn dod i rym i sicrhau nad yw Awdurdodau Trwyddedu yn cyflwyno trwyddedau i fewnfudwyr anghyfreithlon ac yn cyflawni'r ddyletswydd hon drwy wiriadau mewnfudo. Personau gyda'r hawl i aros yn y DU a gweithio yn y DU yn unig all dderbyn, ac yna gadw naill ai trwydded yrru (Hacni a Hurio preifat) neu drwydded gweithredwr hurio preifat.
2. Mae Deddf 2016 yn nodi bod y sector tacsis Hacni a Hurio Preifat yn wynebu cryn risg o weithio anghyfreithlon, o ganlyniad i lefelau uchel o hunangyflogaeth sy'n golygu nad yw gyrrwyr â'r hawl arferol i dderbyn gwiriadau gwaith fel rhan o berthynas gyflogaeth.
3. Mae Deddf 2016 hefyd yn ymgorffori dulliau diogelu mewnfudiad yng nghyfundrefnau trwyddedu presennol yng nghyswllt Deddf Trwyddedu 2003 ar draws y DU. Nid yw dyddiadau cychwyn ar gyfer y darpariaethau hyn wedi'u cadarnhau eto, a bydd y Pwyllgor Trwyddedu Canolog yn cael ei friffio ar y darpariaethau hyn unwaith fydd y Swyddfa Gartref wedi cadarnhau dyddiadau cychwyn; a phan fydd Canllawiau perthnasol wedi'u cyhoeddi.
4. **Effaith y mesurau newydd**
5. Mae'r darpariaethau yn Neddf 2016 yn diwygio cyfundrefnau trwyddedu presennol er mwyn atal pobl heb statws mewnfudiad cyfreithlon a'r hawl i weithio rhag dal trwyddedau gyrrwr cerbyd hacni neu yrrwr neu weithredwr cerbyd hurio preifat. Cyflawnwyd hyn drwy addasu deddfwriaeth drwyddedu bresennol a gynhwysir yn Neddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1976.
6. Mae'r darpariaethau newydd yn golygu na ddylid cyflwyno trwyddedau gyrrwr a gweithredwr i bobl sy'n bresennol yn y DU yn anghyfreithlon, sydd heb ganiatâd i weithio, neu sydd â chaniatâd i weithio ond sy'n destun amod sy'n eu gwahardd rhag dal trwydded o'r fath. Os fydd caniatâd mewnfudiad person i fod yn y DU â chyfyngiad amser sy'n llai na hyd statudol ar gyfer trwydded gyrrwr neu weithredwr, rhaid cyflwyno'r drwydded am gyfnod sydd ddim yn fwy na chyfnod caniatâd yr ymgeisydd i fod yn y DU. Os fydd y Swyddfa Gartref yn cwtogi cyfnod neu'n dod â chaniatâd person i fod yn y DU i ben (cyfeirir ato fel cwtogiad neu ddiddymiad), bydd unrhyw drwydded a ddelir gan y person hwnnw yn darfod yn awtomatig.
7. Mae'r darpariaethau hefyd yn ychwanegu troseddau a chosbau mewnfudiad at y rhestr o resymau lle gall awdurdodau trwyddedu wahardd neu ddiddymu trwyddedau gyrrwyr cerbyd hacni neu yrrwyr neu weithredwyr cerbydau hurio preifat. Mewn amgylchiadau pan fydd trwydded gyrrwr neu weithredwr yn dod i ben, yn cael ei diddymu neu ei gwahardd ar seiliau mewnfudo, rhaid ei dychwelyd i'r awdurdod trwyddedu sydd wedi'i chyflwyno. Mae methiant i ddychwelyd y drwydded yn drosedd, a gellir ei chosbi drwy gollfarn mewn Llys Ynadon gyda dirwy.
8. Mae dyletswydd ar awdurdodau trwyddedu i beidio â chyflwyno trwyddedau i bobl a waharddwyd rhag eu dal gan eu statws mewnfudiad. Wrth benderfynu p'un a yw rhywun wedi'i wahardd, mae dyletswydd statudol ar awdurdodau trwyddedu i ystyried yr arweiniad a gyflwynwyd gan y Swyddfa Gartref.

9. Nid yw'r gofyn i wirio statws mewnfudiad ymgeiswyr trwyddedau yn diwygio nac yn disodli'r prawf 'ffit a phriodol' presennol y mae'n rhaid i awdurdodau trwyddedu ei gwblhau; mae hyn yn cynnwys derbyn Tystysgrif Ymddygiad Da ar gyfer ymgeiswyr sydd wedi byw dramor am gyfnod.

10. **Personau sydd wedi'u gwahardd rhag dal trwydded**

Bydd person yn cael ei wahardd rhag dal trwydded gyrrwr cerbyd hacni neu yrrwr neu weithredwr cerbyd hurio preifat oherwydd eu statws mewnfudiad os yw:

- person angen caniatâd i gael mynediad neu aros yn y DU a heb ei dderbyn; neu
- mae caniatâd person i gael mynediad neu aros yn y DU
 - yn annilys,
 - wedi dod i ben (naill ai oherwydd cwtogiad, diddymiad, canslad, treigl amser, neu fel arall), neu
 - yn destun amod sy'n atal y person rhag gwneud gwaith o'r math hwnnw.

Mae person hefyd yn cael ei wahardd rhag dal trwydded os yw'n destun amod ar ei ganiatâd i fod yn y DU sy'n ei atal rhag dal trwydded, er enghraifft, neu os yw'n destun cyfyngiad mewnfudiad nad yw'n caniatáu iddo weithio.

11. **Dyletswydd Awdurdodau Trwyddedu**

12. O 1 Rhagfyr 2016, bydd gofyn i Swyddogion yr Uned Drwyddedu gynnal sawl gwiriad newydd ar bob cais newydd neu gais adnewyddu, neu geisiadau i adolygu trwyddedau presennol.

13. Mae'r Swyddfa Gartref wedi nodi na ddylai Swyddogion Trwyddedu wneud tybiaethau am hawl person i weithio yn y DU neu ei statws mewnfudiad ar sail ei genedligrwydd, tarddiad ethnig neu genedlaethol, acen, lliw ei groen na'r cyfnod mae wedi byw yn y DU.

14. Bydd y darpariaethau hefyd yn gosod dyletswyddau gorfodaeth ar swyddogion gorfodaeth Trwyddedu i wahardd neu ddiddymu trwyddedau Cerbydau Hurio Preifat neu Hacni neu drwyddedau Gweithredwr pan fydd statws mewnfudiad person wedi'i wahardd rhag dal trwydded.

15. Nid yw gofynion gwirio yng nghyswllt ceisiadau am drwyddedau newydd neu geisiadau i adnewyddu yn ôl-weithredol; ni fydd statws mewnfudiad personau a dderbyniodd eu trwyddedau cyn 1 Rhagfyr 2016 yn gorfod cael gwiriadau ychwanegol hyd nes y bydd angen adnewyddu'r drwydded.

16. Ar gyfer y rhai â chaniatâd cyfyngedig i aros yn y DU; rhaid ail-gynnal y gwiriad gyda phob cais dilynol i adnewyddu neu ymestyn y drwydded hyd nes y bydd yr ymgeisydd yn dangos bod ganddynt yr hawl i aros yn y DU am gyfnod amhenodol, ac, o ganlyniad, nad oes unrhyw gyfyngiadau ar eu gallu i weithio.

17. Ar gyfer gyrrwyr a gweithredwyr, os fydd person yn colli'r hawl i aros yn y DU yn ystod oes y drwydded; bydd y drwydded yn dod i ben a rhaid ei dychwelyd i'r awdurdod Trwyddedu. Mae methu â dychwelyd trwydded i'r Awdurdod Trwyddedu yn yr amgylchiadau hyn yn drosedd.

18. Mae'r darpariaethau hyn yn berthnasol i'r ymgeisydd yn unig ac nid ydynt yn berthnasol i MOT nac unrhyw wiriad cerbyd arall. Yn ogystal, nid ydynt yn berthnasol i drwyddedau gyrrwyr y DVLA, er bod Deddf Mewnfudo 2014 a Deddf 2016 wedi cyflwyno darpariaethau ynglŷn â'r mater a diddymiad trwyddedau DVLA yng nghyswllt mudwyr anghyfreithlon ac wedi darparu ar gyfer y drosedd newydd o yrru'n anghyfreithlon yn y DU.

19. Rhaid i Swyddogion Trwyddedu fod yn fodlon nad yw person wedi'i wahardd rhag dal trwydded cyn cyflwyno trwydded.

Mae gwirio dogfennau person er mwyn penderfynu os allant ddal trwydded yn cynnwys **tri cham allweddol**:

- **Derbyn** dogfen(nau) (g)wreiddiol y person;
 - **Gwirio'r** ddogfen(nau) ym mhresenoldeb yr ymgeisydd; a
 - Gwneud a chadw **copi** clir o'r ddogfen(nau).
20. Bydd y Swyddfa Gartref yn cyflwyno rhestr fanwl o ddogfennau fydd angen i'r Awdurdod Trwyddedu eu gwirio. Os yw'r ymgeisydd yn methu â darparu'r dogfennau angenrheidiol; bydd y cais neu'r adnewyddiad yn cael ei wrthod.
21. Yn y rhan fwyaf o achosion, dylai swyddogion trwyddedu allu gwneud asesiad nad yw'r person wedi'i wahardd rhag dal trwydded drwy gynnal gwiriad gweledol o'r ddogfen(nau) yn erbyn y person sy'n eu cyflwyno. Bydd hyn yn cynnwys pob achos ble mae'r ymgeisydd yn ddinesydd Prydeinig. Bydd y Swyddfa Gartref yn gallu darparu cymorth os na ellir gwirio statws mewnfudiad drwy'r dogfennau perthnasol.
22. Rhaid gwirio'r dogfennau ym mhresenoldeb yr ymgeisydd bob tro fel y gellir gwirio bod y dogfennau'n ddilys, ac mai'r ymgeisydd yw'r un person a nodir yn y dogfennau.
23. Ar ôl archwilio dogfennau'r ymgeisydd, os fydd swyddog trwyddedu'n fodlon nad oes unrhyw gyfyngiad ar hawl i weithio yn y DU; ni fydd angen cynnal gwiriadau dogfen os gwneir cais i adnewyddu'r drwydded.
24. **Goblygiadau Adnoddau**
25. Mae Swyddogion Trwyddedu eisoes yn gwirio rhai o'r dogfennau sydd eu hangen dan Ddeddf Mewnfudo 2016 - er dibenion galluogi gwiriad Cofnod Troseddol DBS pan dderbynnir cais i adnewyddu neu gais gan yrrwr newydd. Fodd bynnag, rhaid cynnal pob gwiriad ym mhresenoldeb yr ymgeisydd; a gallai'r gwiriadau gymryd mwy o amser, a gallai ceisiadau cychwynnol gymryd mwy o amser i'w prosesu. Bydd swyddogion angen hyfforddiant pellach ar adnabod dogfennau ffug.

ARGYMHELLIAD

Nodi cynnwys yr adroddiad